

A MAGYAR HONVÉDSÉG EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT ÁTSZERVEZÉSE, A HONVÉDKÓRHÁZ KIVÁLÁSA

DOI

<https://doi.org/10.29068/HO.2023.3-4-5-16>

SZERZŐK

Dr. Fejes Zsolt Dezső Phd orvos ezredes, MH Egészségügyi Központ (ORCID: 0000-0001-9065-5358, MTMT: 10044166),
Besenyeiné Bakos Beáta alezredes, MH Egészségügyi Központ

KULCSSZAVAK

katona-egészségügy, szervezeti átalakítás, Honvédkórház, MH Egészségügyi Központ, Észak Pesti Centrumkórház – Honvédkórház

ABSZTRAKT 2023-ban a katona-egészségügy történetének egyik legnagyobb léptékű strukturális és szervezeti átalakítása zajlott. Az átalakítás során a katona-egészségügy rendszeréből, a Magyar Honvédség Egészségügyi Központjából (MH EK) kivált a Honvédkórház szervezeti egysége, és jogutódként létrejött a Belügyminisztérium fenntartása alá tartozó Észak-Pesti Centrumkórház – Honvédkórház (ÉPC–HK). A kiválás politikai döntés eredményeként jött létre, és felkészületlenül érte a honvédegeszségügy rendszerét. A korábban nem látott volumenű átadás-átvételi feladatok során az ingó vagyonelemek vonatkozásában mintegy 18,67 milliárd Ft bruttó nyilvántartási értékben közel 1 067 000 tételt adtak át az ÉPC–HK részére. A szervezeti átalakítással egy időben szükségessé vált az MH EK struktúrájának átalakítása, feladatainak újradefiniálása, valamint az elszenvedett képességvesztésből és képességsökkenésből adódó kockázatok kezelése. Cikkünkben a fenti folyamatok részletes ismertetése mellett bemutatjuk az MH EK aktuális struktúráját és vezetés-irányítási rendjét is.

BEVEZETÉS

2023-ban a katona-egészségügy történetének egyik legnagyobb léptékű strukturális és szervezeti átalakítása zajlott. Az átalakítás során a katona-egészségügy rendszeréből, a Magyar Honvédség Egészségügyi Központjából (MH EK) kivált a Honvédkórház szervezeti egysége, és jogutódként létrejött a Belügyminisztérium fenntartása alá tartozó Észak-Pesti Centrumkórház – Honvéd-

kórház (ÉPC–HK). A kiválás politikai döntés eredményeként jött létre, és felkészületlenül érte a honvédegeszségügy korábbi vezetését. A kiválásról szóló megállapodás tartalmazta, hogy az ÉPC–HK működtetése érdekében a honvédelmi tárca a rendelkezésre álló – humán-, vagyoni, költségvetési – erőforrások mértékéig minden olyan feladatot elvégez, amely elengedhetetlen

az újonnan létrejövő intézmény folyamatos működéséhez, mindaddig, amíg az ÉPC–HK ezeket nem képes ön maga számára biztosítani.

A korábban nem látott volumenű átadás-átvételi feladatokra való felkészülés késedelmes előkészületei mellett sajnos csak részben kezdődött meg az MH EK feladatrendszerének és szervezetének átalakítása. Célként fogalmazták meg, hogy az MH egészségügyi szolgálata

a szakterületen várható képességvesztést, képességcsökkenést követően is fenntartható formában tudja biztosítani alaprendeltetéséből adódó feladatait, országos hatáskörű szervezetként végezze a stratégiai, harcászati és taktikai szintű egészségügyi szakfeladatait, a védelem-egészségügyi területet érintő feladatokat, valamint a honvédségi szervezetek egészségügyi, foglalkozás-egészségügyi és fogászati alapellátását.

AZ MH EK 2023. ÉVI ÁTALAKULÁSÁT MEGELŐZŐ STRUKTÚRÁJA ÉS FELADATRENDSZERE

Az MH katona-egészségügyi feladatait végző MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ és a HM Állami Egészségügyi Központ egyesülésével 2011. november 15-én létrejött az MH Honvédkórház, 2013. február 1-jén pedig az MH Egészségügyi Központ.

Az átalakulás következtében a klaszszikus katona-egészségügyi és a civil klinikai jellegű kórházi feladatok egy egységes rendszerben integrálódtak. Az új struktúra nem feltétlenül nyújtott ideális működési körülményeket a katona-egészségügy számára – elsődlegesen a polgári ellátás dominanciája és az ebből fakadó, a védelem-egészségügyet gyakorlatilag folyamatosan sújtó forrás-átcsoportosítások és forráselvonások miatt –, de egyértelműen biztosította a katonai oldalon nélkülözhetetlen progresszív betegellátás folyamatát.

Az MH EK Honvédkórház számára a NATO-elvárásoknak megfelelő kötelek harctámogató igényeit teljes spektrumban lefedő Role 4 szintű stationer klinikai képességet, az ellátáshoz szükséges – katonai és műveleti tapasztalatokkal egyaránt rendelkező – humánerőforrást, a speciális, katonai gondolkodásmódú szakmai képzések lehetőségét, a kiképzések helyszínét, az igényjogosulti járóbeteg-szakellátást, a definitív ellátás minden elemét, a kardiológiai és mozgásszervi rehabilitáció lehetőségét, a főszakorvosi rendszert, valamint az egészségügyi állomány folyamatos utánpótlásának lehetőségét – melyek mindegyikét korábban nemzeti feladatként határozták meg – a Honvédkórház a 2022. év végi fenntartói váltással járó átalakulásig évtizedeken keresztül biztosította.

AZ ÁTALAKULÁST SZABÁLYOZÓ LEGFONTOSABB TÖRVÉNYEK, RENDELETEK

Az 1997. évi CLIV. egészségügyi törvényt 2022. május 25-ei hatállyal módosították. Ennek 244/C. § (1) bekezdése új

rendelkezésként rögzítette, hogy a honvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó, egészségügyi szolgáltatónak

minősülő MH EK honvédelmi szervezetből 2023. január 1. napjával kiválással létrejön az egészségügyért felelős miniszter irányítása alatt egy új egészségügyi szolgáltató, amely jogutódként ellátja az MH EK egészségügyi szolgáltatóként végzett feladatait.

Az Eütv. 244/C. §-át 2022. december 3-ai hatállyal további rendelkezésekkel egészítették ki, ami többek között szabályozta az új szolgáltató működéséhez szükséges – 2023. január 1-jén még rendelkezésére nem álló – szolgáltatásoknak a honvédelmi szervezet közremű-

ködésével, legkésőbb 2023. június 30. napjáig történő biztosítását, úgynevezett kényszerüzemeltetési kötelezettséggel.

2023. július 1-jén lépett hatályba az ÉPC–HK egyes ingatlanüzemeltetési feladatainak ellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról szóló 278/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet, amely a kényszerüzemeltetési időszak megszűnését követően meghatározta az ÉPC–HK részéről még ki nem alakított szolgáltatások biztosításának további szabályait és lehetőségeit, melyeket a Magyar Honvédség biztosított az ÉPC–HK részére 2023. december 31-ig.

A FELADATOK DEFINIÁLÁSA

Az MH EK és az ÉPC–HK szétválása a katona-egészségügy teljes területét érintette, így az átalakítással egyidejűleg szükségessé vált az MH EK szervezeti átalakítása is. Első lépésként módosították az MH EK Alapító Okiratát, majd 2023. január 1-től – a meglévő mellett – hatályba lépett az MH EK új, módosított állománytáblája.

Az MH EK szervezetét és feladatait a következőképpen definiálták újra: az MH EK harctámogató, kiszolgáló had-

rendi elem, az MH egészségügyi vezetését ellátó, egészségügyi szolgáltatást nyújtó szerve. Ellátja az MH egészségügyi biztosításával összefüggő irányító, tervező, szervező, koordináló és elvi kidolgozó feladatokat. Végzi a haderővédelemmel, az egészségügyi ellátással, a műveletekkel, az egészségügyi kiürítéssel, a kutatás-fejlesztéssel, az egészségügyi kiképzéssel, felkészítéssel, képzéssel és továbbképzéssel, valamint az egészségügyi logisztikával kapcsolatos feladatokat.

AZ MH EK ÚJ VEZETÉSI RENDJE

MH parancsnoki döntés értelmében folytatólagosan, a katona-egészségügyi feladatok stratégiai szintű megvalósítása érdekében az MH egészségügyi főnöki (MH EÜF) és az MH EK parancsnoki beosztást (MH EK PK) továbbra is egyazon személy, kettős beosztásban látja el. Az átszervezés során kialakítottak egy markáns, három fő területet felügyelő védelem-egészségügyi, nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó, valamint egy

klinikai parancsnokhelyettesi vezetési vonalat, amely a parancsnok (EÜF) irányításával parancsnokhelyettesi szinten kapcsolódik az egészségügyi szolgálat stratégiai jellegű vezetői, valamint az MH EK parancsnoki munkájához.

A szervezeti átalakításra vonatkozóan 2023. januárban parancsnoki célként határozták meg egy olyan vezetés-irányítási rend kialakítását, amely a hazai katonai szervezeti struktúrához

illeszkedő rendszerben, a NATO-struktúra J szerkezetét követő felépítésében, az MH EK alaprendeltetéséből adódó, támogató jellegű, katona-egészségügyi feladatok ellátását végző szervezet kialakítására irányult.

A kialakítás során figyelembe kellett venni olyan sajátosságokat is, amelyek szerint az MH EK egyetlen hadrendi elemként felelős a stratégiai, a harcászati és a taktikai szintű feladatok ellátásáért. Ezért kialakították azt a szervezeti modellt, amely a szakmai és katonai feladatokat három nagy területre fókuszálva határolta be és bízta ezek irányítását a kijelölt parancsnokhelyettesekre. Így jött létre a védelem-egészségügyi pillér, a nemzetközi és kiképzési pillér, valamint a klinikai pillér.

A védelem-egészségügyi vezetés kiemelt feladataként határozták meg a prehospitális ellátóelemek, valamint a csapategészségügyi szolgálatok teljeskörű integrációjának végrehajtását, a preventív tisztí hálózat, a csapatpszichológiai hálózat, és a mentőtiszt hálózat rendszerének kialakítását. A parancsnokhelyettes feladata a haderővédelmi tevékenységben részt vevő szervezeti elemek munkájának felügyelete és koordinálása. Ugyancsak fő irányvonalként határozták meg számára a védelmi-igazgatási feladatok vezetői, tervezői és koordinációs tevékenységének végzését is.

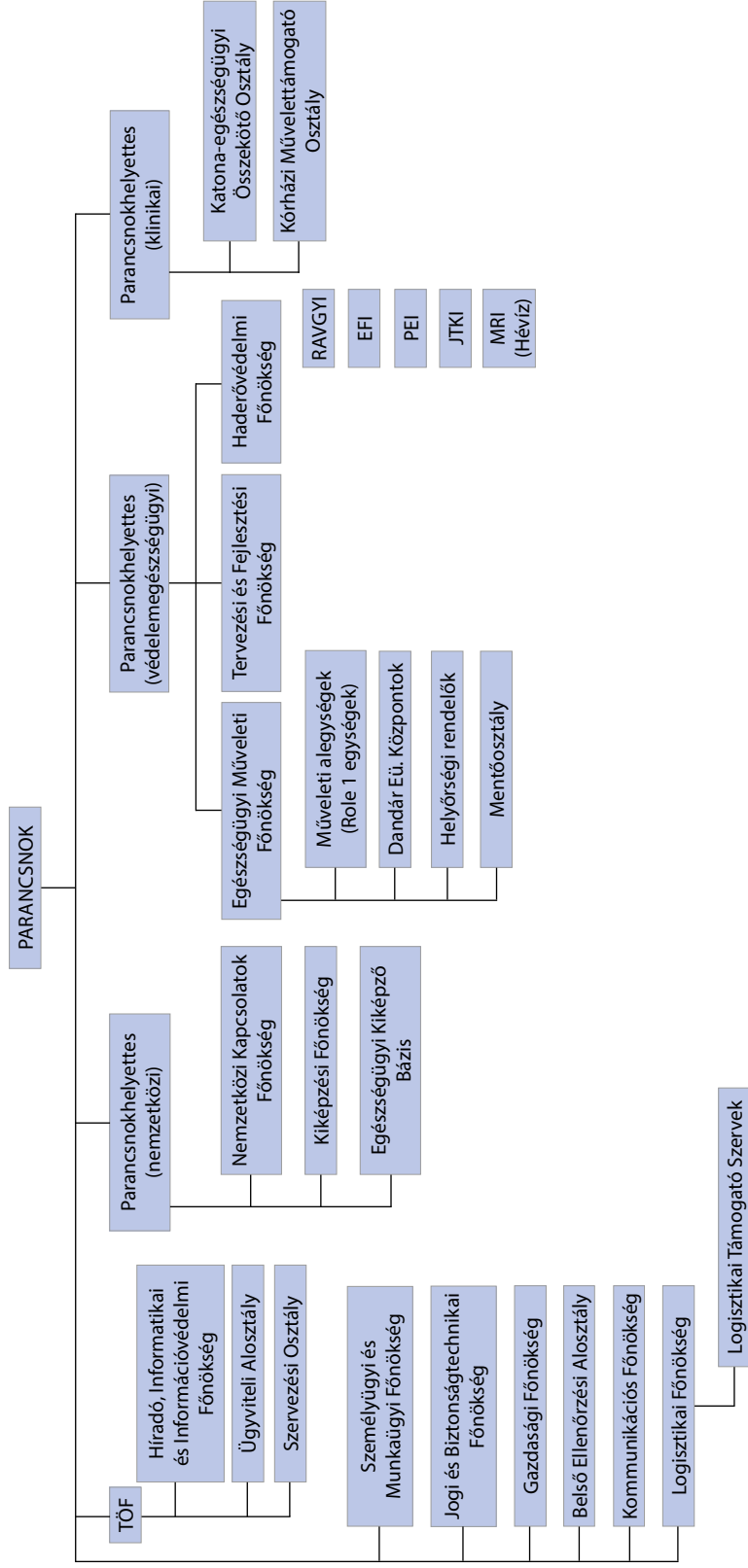
Újonnan létrehozott pozíciójában a nemzetközi kapcsolatokért felelős parancsnokhelyettes feladata elsődlegesen a katona-egészségügyi kapcsolatok nemzetközi szinten történő menedzselése, valamint a nemzetközi tapasztalatok hazai oktatási és képzési szakterületi implementációjának megszervezése. Kiemelt feladata a katona-egészségügyi

szakmai tanfolyamok, kiképzések és továbbképzések kiképzési főnökségen keresztüli vezetése, irányítása.

Az MH EK új struktúrájában a klinikai vonalat érintő szakmai feladatok volumene az ÉPC–HK kiválását követően jelentősen csökkent. Az aktuális és várható klinikai vonatkozású feladatok sajátosságából következően szükségessé vált a klinikai ügyeket vezető és irányító új, parancsnokhelyettesi státusz létrehozása. A katona-egészségügy hospitális képességének szakmai fenntartásáért és irányításáért felelős vezetőként a parancsnokhelyettes feladata, hogy koordinálja az MH EK és az ÉPC–HK közötti szakmai együttműködést, vezesse az MH EK állományába tartozó, de munkáját az ÉPC–HK-ban végző Kórházi Művelettámogató Osztályt, és működjön együtt az ÉPC–HK vezetésével a katona-egészségügyi szakállomány képzéséhez, kiképzéséhez és felkészítéséhez szükséges kórházi háttér biztosításában.

A fenti célok megvalósítása érdekében az új struktúrában létrehozták a közép- és hosszú távú tervezési folyamatok ellátásáért felelős Egészségügyi Tervezési Főnökséget, valamint a nemzetközi katona-egészségügyi feladatok szervezéséért és koordinációjáért felelős Nemzetközi Kapcsolatok Főnökséget. Tekintve, hogy továbbra is kiemelt szerepet kap az MH EK szakmai tevékenységében az egészségügyi kiképzések és felkészítések rendszere, megalakították a Kiképzési Főnökséget. Az MH EK Egészségügyi Műveleti Főnöksége a műveleti és harcászati szintű vezetési feladatok ellátását végző, szintén újonnan létrehozott főnökség, melynek feladata az egészségügyi műveletek vezetése és irányítása, a rövid távú tervezési folyamatok, valamint

Az MHEK vezetési rendje

1. ábra

az alárendelt csapategészségügyi szolgálatok vezetése mellett a missziók egészségügyi biztosítása. Az MH stratégiai és hadműveleti szintű egészségügyi haderővédelmi, prevencióval kapcsolatos és labordiagnosztikai feladatainak tervezéséért az újonnan megalakított Haderővédelmi Főnökség felelős, mely egyben irányítja és felügyeli az alárendeltségébe tartozó védelem-egészségügyi, haderővédelmi és intézeti struktúrában működő szerveket és szervezeti egységeket. Az MH EK továbbra is végzi az MH katonai szervezetei feladatainak (gyakorlatok, kiképzések, missziós tevékenység) egészségügyi logisztikai biztosítását és egészségügyi szakanyagokkal történő ellátását, aminek érdekében a korábbi évek gyakorlatától eltérően létrehozták a Logisztikai Főnökséget.

Az MH EK parancsnok (PK), illetve MH egészségügyi főnök (MH EÜF) közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeti elemek:

- Személyügyi és Munkaügyi Főnökség (PK közvetlen)
- Jogi és Biztonságtechnikai Főnökség (PK közvetlen)
- Gazdasági Főnökség (PK közvetlen)

- Belső Ellenőrzési Alosztály (PK közvetlen)
- Kommunikációs Főnökség (PK közvetlen)
- Logisztikai Főnökség (PK közvetlen)
- Fejlesztési Osztály (PK közvetlen)
- Híradó, Informatikai és Információvédelmi Főnökség (TÖF közvetlen)
- Ügyviteli Alosztály (TÖF közvetlen)
- Szervezési Osztály (TÖF közvetlen)

Az MH EK nemzetközi parancsnokhelyettes vezetése, irányítása alá tartozó szervezeti elemek:

- Nemzetközi Kapcsolatok Főnökség
- Kiképzési Főnökség

Az MH EK védelem-egészségügyi parancsnokhelyettes vezetése, irányítása alá tartozó szervezeti elemek:

- Egészségügyi Műveleti Főnökség
- Egészségügyi Tervezési és Fejlesztési Főnökség
- Haderővédelmi Főnökség

Az MH EK klinikai parancsnokhelyettes vezetése, irányítása alá tartozó szervezeti elemek:

- Kórházi Művelettámogató Osztály
- Katona-egészségügyi Összekötő Osztály

AZ ÁTALAKULÁS KRONOLÓGIÁJA

2022. májusban módosult az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, melynek 244/C. § (1) bekezdése új rendelkezésként rögzíti, hogy a honvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó, egészségügyi szolgáltatónak minősülő MH EK honvédelmi szervezetből, 2023. január 1. napjával kiválással létrejött az egészségügyért felelős miniszter irányítása alatt egy új egészségügyi szolgáltató, az ÉPC–HK, amely

jogutódként ellátja az MH EK egészségügyi szolgáltatóként végzett feladatait. A törvényi rendelkezés értelmében az új egészségügyi szolgáltató létrehozásáról a két miniszter együttesen gondoskodik.

Az MH EK részéről megkezdődött a feladatok részleges beazonosítása, amely tevékenység paralel végrehajtást igényelt a szervezet alaptevékenységének folyamatos végzése mellett. A kezdeti

időszak megoldásra váró feladataként jelent meg az új egészségügyi szolgáltató (ÉPC–HK) kialakításában történő részvétel is.

2022 júniusában az országos kórház-főigazgató – hospitális/40340/2022. iktatószámú, 2022. június 24-ei keltezésű – megkeresésében arról tájékoztatta az MH EK Honvédkórház főigazgatóját, hogy az új egészségügyi szolgáltató MH EK-ból való kiválásának előkészítését, a feladat végrehajtására való felkészülést haladéktalanul meg kell kezdeni. Erre tekintettel az MH EK-ra vonatkozó alapidokumentumok (SZMSZ, beszámolók) és egyéb adatok (eszközökre és ingatlanokra vonatkozó információk, működési adatok, fenntartói támogatás és bevételek kimutatása) soron kívüli megküldését kérte.

2022 augusztusában az Országos Kórházi Főigazgatóság Alap- és Szakellátásért Felelős Főigazgatósága ismét adatszolgáltatási igénnyel fordult az MH EK-hoz, annak 2022. augusztus 1-jei állapot szerinti létszámadataira vonatkozóan.

2022. szeptember 26-án az MH EK parancsnoka – az MH EK Honvédkórház főigazgatójával történt egyeztetést követően – felterjesztette *A honvéd egészségügyi rendszer egyes elemei átalakítási koncepciója* című ügyiratot, az MH EK hospitális pillérének átalakítására vonatkozóan, de ez nem tartalmazta a pre-hospitális és az MH EK kezelésében maradó egyéb egészségügyi tevékenységek végzésének elképzeléseit.

2022 őszétől zajlottak a kórházi pillér átadására vonatkozó egyeztetések az országos kórház-főigazgatóval, kezdetben vezetői, majd szakterületi szinteken. Ezzel egy időben vette kezdetét az MH EK átalakítás utáni időszakra vonatkozó állománytáblájának kidolgozása.

2022. októberben az ÉPC–HK kiválásával kapcsolatos feladatok kidolgozásába bevonták a logisztikai területet annak érdekében, hogy 2023. januártól kialakíthassák az MH EK új logisztikai rendszerét, valamint a két szétváló, új szervezet külön-külön történő működőképessége is biztosított legyen. A működtetéshez szükséges létszámok meghatározásával megtervezték az új egészségügyi logisztikai szervezeti struktúrát, és beazonosították annak a személyi állománynak a körét is, aminek tagjai az MH EK új egészségügyi logisztikai szervezetének beosztásaiba kerülnek. Kijelölték azokat a munkavállalókat, akiket az MH véglegesen az ÉPC–HK részére, valamint akiket ideiglenesen – az ÉPC–HK működtetésének biztosítása érdekében a kényszerüzemeltetés idejére 2023. június 30-ig – terveztek átadni az ottani feladatok ellátására.

2022. novemberben a szakterületi egyeztetések eredményeként egyértelművé vált, hogy az új intézmény a késedelmes és hiányos feladatvégrehajtás miatt 2023. január 1-jével nem lesz képes önálló működésre, ezért felsővezetői döntés született, mely szerint a 2023. január 1. és június 30. közötti időszakban az MH EK honvédségi szervezetként továbbra is ellátja azokat a támogató-kiszolgáló feladatokat, amelyeket az ÉPC–HK mint újonnan létrejövő egészségügyi szolgáltató saját hatáskörében – humán, dologi és pénzügyi forrás hiányában – nem képes végrehajtani. Ennek érdekében az Eütv. 244/C. §-át 2022. december 3-ai hatállyal további rendelkezésekkel egészítették ki. A kiegészítés rendelkezett az ÉPC–HK működéséhez szükséges – 2023. január 1-jén még rendelkezésre nem álló – szolgáltatásoknak a honvédelmi szervezet közreműködésével történő, úgynevezett

kényszerüzemeltetési biztosításáról, melynek végdátumaként 2023. június 30-át határozták meg.

Az átadás-átvételi feladatok felgyorsítása érdekében az MH parancsnokának javaslatára döntés született új vezetők kinevezéséről az MH EK élére, melynek következményeként Magyarország honvédelmi minisztere 2023. január 1-jével új parancsnokot nevezett ki az MH EK élére.

A híradó- és informatikai rendszerek biztosításának vonatkozásában 2022 decemberében az ÉPC–HK szétválást követő zavartalan működésének előkészítése, biztosítása érdekében megtörtént a további együttműködés kialakításához szükséges keretrendszer felállítása, mellyel egy időben zajlott az ÉPC–HK-hoz átkerülő személyügyi és pénzügyi szakállomány MH EK általi oktatása és informatikai felkészítése.

A személyügyi szakterület vonatkozásában számos jogi kérdés továbbra is tisztázatlan volt, melyek megoldása érdekében folyamatos egyeztetés zajlott a HM Védelemgazdasági Hivatal és a Magyar Államkincstár szakembereivel, így az áthelyezésre tervezett állomány tagjaival személyi beszélgetésre nem kerülhetett sor.

2023. január 1-jei hatállyal módosult az állami fenntartású egészségügyi intézmények irányításának egyes szabályairól és ezzel összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 653/2021. (XI. 30.) Korm. rendelet, mely részletesen szabályozta az Eütv.-ben rögzített jogutódlást, a HM vagyonkezelésében lévő ingó és ingatlan vagyonelemekre vonatkozó vagyonkezelői jog átruházását, valamint a jogi képviseletet.

A szétválást követően, 2023. január 1-jén 2799 fő honvédelmi alkalmazottat adtak át az ÉPC–HK állományába.

Azon honvédelmi alkalmazottak, akik az ÉPC–HK állományába kerültek, 2023. január 13-tól kezdődően vehették át – vezetői döntés alapján a munkavégzésük szerinti telephelyen – a jogviszonyváltásról szóló tájékoztatót.

219 katona került az ÉPC–HK állományába más szervhez történő vezényléssel, rendelkezési állományba helyezéssel.

Az MH EK állományában maradó, de az ÉPC–HK-nál szolgálatot teljesítő egészségügyi munkakörű katonákból Kórházi Művelettámogató Osztályt alakítottak ki, melynek állományába 48 orvos és 74 szakdolgozó került – hivatásos és szerződéses katonai jogviszony keretében. A Kórházi Művelettámogató Osztály rendszeresített beosztásainak száma 135, melyből 2023. januárban 123-at töltöttek fel. A kijelölt katonaállománnyal és a Kórházi Művelettámogató Osztályra áthelyezettekkel 2023. január 19-ig megtörtént a személyi beszélgetés, a személyi javaslati lapokat a meghatározott határidőre felterjesztették. Azon személyekkel, akik további egyeztetést kértek, későbbi időpontban ugyancsak megtörtént a személyi beszélgetés.

Az ÉPC–HK működésének biztosításával párhuzamosan zajlottak a vagyon- és objektumátadások, valamint a végzett tevékenység ellenértékének elszámolása.

2023. január 1-től az MH EK új vezetése a 2022. decemberben elfogadott szervezeti struktúra és a kettős állománytábla módszerének alkalmazásával kezdte meg a tevékenységét. A személyi állomány 98%-a a régi állománytábla szerinti beosztásban maradt, az év első hónapjaiban csak a kulcsbeosztásokba tervezett vezetőállományt helyezték át az új állománytáblába. Parancsnoki döntés született a korábban megtervezett, új struktúrára vonatkozó állománytábla teljes felülvizsgálatáról és a feladatrend-

szernek megfelelő átalakításáról, melynek érvénybelépési idejéül 2023. július 1-jét határozták meg.

Az átalakulás további szabályozása érdekében 2023. január 25-én hatályba lépett az MH EK átalakításáról szóló 13/2023. HVKF-parancs, majd 2023. februárban aláírták az ÉPC–HK és az MH EK közötti ingatlanhasználati megállapodást.

2023. márciusban a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény hatálya alá tartozókra vonatkozó egyes veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 8/2023. (I. 17.) Korm. rendelet megjelenése és hatályba lépése jelentős személyi változásokat hozott az MH és az újonnan megalakult MH EK állománya életébe is. Miniszteri határozat alapján további 28 fő került ki az MH EK állományából, ami további korrekciót igényelt az állománytáblában, és megváltoztatta a tervezett vezetési-irányítási rendszert is.

2023. áprilisban aláírták az ÉPC–HK és az MH EK közötti költségvetési megállapodást, illetve folytatódott az állománytábla revíziós munkái mellett az üres beosztások feltöltése.

2023. júniusban a fennálló követelések átutalásával elszámoltak a kimutatott tartozásokkal. Az ÉPC–HK további zavartalan működésének MH általi biztosítása érdekében kiadták a 13/2023. számú HVKF-parancsot. Tekintve, hogy az informatikai szolgáltatások önerőből történő biztosítása az ÉPC–HK részéről továbbra sem történt meg, szükségessé vált a 278/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet kiadása, ami az ÉPC–HK még rendelkezésre nem álló infokommunikációs szolgáltatásainak MH általi, 2023. év végéig tartó biztosításáról rendelkezett. Ez kiemelten az ÉPC–HK levelező szolgáltatásának és az egészségügyi informatikai (MedWorkS) rendszer info-

kommunikációs és információvédelmi támogatását írta elő. Még ebben a hónapban megtörtént a jogutódlásban érintett szerződésállomány, valamint a 2022. december 31-ig jogi igényérvényesítésre leadott követelésállomány ügyviteli úton történő átadása az ÉPC–HK részére.

2023. július 1-jén hatályba lépett az ÉPC–HK egyes ingatlanüzemeltetési feladatainak ellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról szóló 278/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet, mely a kényszerüzemeltetési időszak megszűnését követően meghatározta az ÉPC–HK részéről még ki nem alakított szolgáltatások biztosításának további szabályait a 2023. december 31-ig terjedő időszakra. Alacsonyabb szintű szabályozóként kiadták az MH EK átalakításával összefüggő egyes feladatokról szóló 51/2022. (XII. 23.) HM-utastást, valamint az MH EK szervezeti átalakításával összefüggő egyes feladatokról szóló 13/2023. számú HVKF-parancsot.

Július 13-án aláírták a HM Ingatlanvagyon és Lakhatástámogatás Felügyeleti Főosztály és a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. közötti megállapodást, amelyben az aláíró felek rögzítették, hogy a HM vagyonkezelői jogának megszűnését követően további 15 évig a HM használatában maradnak az I-es telephely bizonyos épületei az MH EK közfeladatainak ellátása érdekében.

Július 1. határnappal átszervezték az MH végrehajtó állományának alapszintű gyógyító és megelőző ellátásáért felelős elemeit, a korábbi csapat- és foglalkozás-egészségügyi alegységeket (Role 1 szintű műveleti egészségügyi központok, helyőrségi rendelők, Mentőosztály, foglalkozás-egészségügyi rendelők), melyek az átalakulást követően a védelem-egészségügyi parancsnokhelyettes

alárendeltségébe tartoznak. Külön szervezeti elemként rendben megkezdődött a helyőrségi rendelők működése, a hon- és rendvédelmi alapellátás – a katonai és szerződött orvosi állomány révén – biztosítottá vált.

2023 második felében kiemelt hangsúlyt kapott a feladatok tekintetében az MH EK és az ÉPC–HK infokommunikációs szétválasztásának előkészítése, ezen belül is az MH EK kialakítandó új, MH STN rendszerébe integrálandó infokommunikációs rendszerkövetelményeinek a HM EI Zrt. valamint a HVK HIICSF és a HVK IVI szakembereivel történő folyamatos egyeztetése, valamint az MH EK felhasználóinak a megváltozó

felhasználói környezettel kapcsolatos folyamatos tájékoztatása, változásokra történő felkészítése.

2023. szeptember 11-én létrejött az ÉPC–HK és az MH EK közötti elszámolási megállapodás. Az ÉPC–HK egyes ingatlanüzemeltetési feladatainak ellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról szóló 278/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet 2023. december 1-jén hatályát veszítette, majd 2023 végén megtörtént az ÉPC–HK és az MH EK informatikai rendszerének fizikai szétválasztása. 2023. december 22-én életbe lépett az ÉPC–HK és MH EK közötti együttműködési megállapodás a szolgáltatás-biztosításról.

A KATONA-EGÉSZSÉGÜGYI KÉPESSÉGVESZTÉS ÉS -CSÖKKENÉS TERÜLETEI

Az MH EK újonnan kinevezett vezetőállománya az év első felében elsődlegesen a kényszerüzemeltetéssel és az ÉPC–HK átadás-átvételével kapcsolatos prioritizált feladatok elvégzésére koncentrált. 2023 első felében azonban több olyan hazai és nemzetközi, nem várt esemény is bekövetkezett, amelyek kezelésében az MH – és ezen belül az MH EK is – jelentős szerepet vállalt. Valamennyi esemény kezelése olyan operatív megoldásokat igényelt, amelyekkel a korábbi években az MH egészségügyi szakállománya nem szembesült, velük kapcsolatban nem szerzett tapasztalatot. A megfelelő szakmai színvonalon történő eseménykezelés jelentős erőfeszítést igényelt a megfigyelt szakemberlétszámmal működő MH EK vezetőitől és szakállományától. Az események egyben felhívták a figyelmet azokra a kockázati tényezőkre is, amelyek az intézeti szétválás miatt kialakult képességcsökkenésből/képességvesztésből fakadtak

és alapvetően határozták meg az MH EK rövid és középtávon tervezett tevékenységét, feladatait, ezért 2023 februárjában megkezdődött az átalakulással járó, illetve annak következményeként várható képességvesztések/képességcsökkenések felmérése.

A 2023 elején felálló új katona-egészségügyi vezetés a teljes DOTMLPF-I spektrumban jelentős problémákat örökölt, és ezt a helyzetet az MH EK és az ÉPC–HK szétválasztása csak tovább nehezítette. Különösen igaz ez a Role 2 tábori egészségügyi ellátás kiépítése, a személyi feltételeinek tartós biztosítása és működtetése, valamint a honvédegségügy reagálóképességének erősítése vonatkozásában. Az ÉPC–HK kiválásával az MH elvesztette az önálló, organikus Role 4 ellátó képességét, ami a mindennapi betegellátáson túl a katona-egészségügy személyi, logisztikai, különböző missziós és művelettámogatói, valamint oktatási-kiképzési feladatainak a csúcspin-

tézményét is jelentette. A szétválást követő hónapokban a vezetés folyamatosan szembesült azzal a ténnyel, hogy az előző években jól működő funkciók, folyamatok nem töltik be a nekik szánt szerepet, mivel a szétválás előtti intézményi struktúrát és feladatrendszert megosztották a két (új) szervezet között.

2023. január 1-jével jelentős képességvesztést szenvedett a honvédegesz-ségügyi progresszív ellátási rendszert biztosító intézményi háttérrendszer – a járóbeteg-szakellátó intézet és a fekvő-beteg-ellátó intézet kivonása okán. Szintén megszűnt az önálló kardiológiai és a krónikus betegellátás képessége, melyek mindegyikét a civil egészségügyi ellátó-rendszerre támaszkodva kell a jövőben az MH állománya részére biztosítani.

Az ÉPC–HK megalakulásával a katonae-gészségügyi kiképzésekhez, gyakorlásokhoz szükséges kórházi háttér elérése nehézkessé, esetenként lehetetlenné vált. Az elmúlt években a Honvédkórház adta kiképzési háttérlehetőségek miatt speciális képzések (patológián, sürgősségi osztályon végrehajtott gyakorlatok) kerültek be a kiképzési programokba, melyek az új helyzetben elérhetetlenné, az ÉPC–HK vezetése részéről vitatottá váltak.

A szétválás szintén ellehetetlenítette a katonaeorvosi rezidensek képzését, mert a klinikum és a klinikai képzési helyek csaknem egésze – kivéve a mozgásszervi rehabilitációt, reumatológiát, foglalkozás-egészségügyet és fogászatot – az akkreditációs szabályok miatt

az ÉPC–HK-hoz került. A korábbi Honvédkórház mint képzőhely egyaránt szolgált a katonae-gészségügyi gyógyító (orvos- és ápoló-) személyzet munkahelyül, illetve szakmai készségeik fenntartásának és fejlesztésének helyszínéül.

A Kórházi Művelettámogató Osztály beosztásaiban lévő aktív katonák azonnali, nem tervezhető katonai feladatokra (pl. törökországi földrengés, koszovói sérültevakualási feladat) való vezénylése komoly feszültséget generált az MH EK és az ÉPC–HK vezetése között.

A szétválás jelenlegi fázisában – különösen a jelenleg tapasztalható légkörben, amikor a feladatok ellátásának mechanizmusa még nem begyakorlott – jelentősen gátolhatja a műveleti egészségügyi képesség biztosítását, a személyi állomány megtartását vagy az új állomány bevonását.

A Honvédkórház kiválásával megszűnt az az egészségügyi fekvőbeteg-ellátó háttérintézmény, mely a jelentős mennyiségű, gyakran speciális tárolási körülményeket igénylő gyógyszer, vér és vérkészítmény, egészségügyi fogyóanyag, műszer és nagy értékű orvosi műszer szakszerű tárolására, forgatására, szükség esetén javítására vagy lejárati előtti felhasználására és visszazapolására alkalmas.

A progresszív betegellátás biztosítása, a Role 2 képesség fenntartása, valamint a kapcsolódó logisztikai feladatok végzése érdekében nélkülözhetetlen a fentebb felsorolt képességvesztések visszapoltlása, mely jelentős kihívás elé állítja az MH EK vezetését.

ÖSSZEGZÉS

A kényszerüzemeltetés, valamint a szolgáltatásbiztosítás időszaka 2023. december végén lezárult, a kijelölt hon-

védügyi támogatóelemeket határidőre visszavonták. Az ÉPC–HK működésében 2023-ban nem volt olyan – az MH EK

által biztosított támogatói feladatra vonatkozó – hiány vagy akadályozó tényező, amely okán kritikussá vagy veszélyeztetetté vált volna a budapesti, illetve regionális betegellátás folyamata. Megállapítható, hogy az MH EK új vezetése az átszervezés során az át-

adás-átvételt végrehajtó állománnyal eleget tett a törvényileg meghatározott kötelességének, a szétválással kapcsolatos feladatokon túl teljesítette az egészségügyi biztosítás teljes spektrumában jelentkező katonai feladatait is.

THE REORGANIZATION OF THE HUNGARIAN DEFENCE FORCES MEDICAL CENTRE, DEMERGER OF THE MILITARY HOSPITAL

AUTHORS

Col. Zsolt Fejes MD, PhD,
Lt. Col. Beáta Besenyeiné Bakos

KEYWORDS

military medical system, structural changes, Military Hospital, Medical Center HDF, Central Hospital North-Pest Region

ABSTRACT

One of the largest-scale structural and organizational transformations took place in the history of Hungarian military healthcare system in 2023. Due to the transformation procedure the CHNPR separated from the MC HDF and came under the supervision of the Ministry of the Interior. the national defense healthcare system was unprepared to manage the process of transformation based on political and economic decisions. An unprecedented volume of cc. 1,067,000 pieces of movable assets and approximately 18.67 billion HUF was handed over to the CHNPR during the handover-takeover procedure. At the same time, it also became necessary to transform the structure of the MC HDF, redefine its tasks, and manage the risks arising from the loss of capabilities. In this article, the authors share a detailed description of the processes, and also present the MC HDF's current structure and management system.